

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. Vtrum si non fuisset peccatu[m] Deus fuisset incarnatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

quod si aliunde gratiam quis haberet eodem modo, scilicet secundum acceptationem satisfactionis autem aliter, & formaliter contemplans est satisfactionem Christi, ut perfectam simpliciter in ordine satisfactionum, & addidit priori doctrinam, quod hinc omnis puri hominis satisfactio sustentatur super satisfactioe Christi: ita

quod si quis aliunde gratiam haberet, non ut membrum Christi, satisfactio eius esset secundum acceptationem ex divina misericordia per charitatem gratificantem illi: sed non haberet efficaciam ex satisfactioe Christi: & ideo imperfectior esset. Mea autem satisfactio, quia membrum Christi sum, efficax est & ex charitate, & ex satisfactioe Christi. Et quia ex Christi capite, & nobis membris constituitur una persona mystica, ideo satisfactio mea coniuncta satisfactioe Christi fit aequalis simpliciter, ut est satisfactio mystice personae immo & quandoque superexcedit iuxta illud ad Coloss. 1. Adimpleo ea, quae desunt passionum Christi, in carne mea pro corpore eius, quod est ecclesia.

Super Quaestiones prima. Articulum tertium.

In articulo 3. eiusdem quaestio. duo sunt: primo, referuntur diversae opiniones circa quaestum: secundo, respondetur quaestio, praefertendo secundam opinionem duabus conclusionibus, altera de facto, directe responsiva quaestio negativae, altera de possibili asserente partem affirmativam. Prima conclusio est, Peccato non existente incarnatio non fuisset. Probatur, in sacra scriptura ubique incarnationis ratio ex peccato primi hominis assignatur, ergo incarnationis opus ordinatum esse a Deo in remedium peccati, convenientius dicitur, ergo peccato non existente, incarnatio non fuisset. Antecedens pro evidenti affirmatur. Prima consequentia probatur, quia ea quae ex sola Dei voluntate supra omnem debitum creaturae promittunt, nobis non innotescunt, nisi quaeramus in sacra scriptura (in qua divina nobis voluntas manifestatur) traduntur. Secunda conclusio est, Deus postisset peccato non existente incarnari. Probatur, quia potentia Dei non limitatur ad hoc, scilicet quod incarnatio fit in remedium peccati.

Circa verba literae nota duo: primo, quod ly, convenientius, comparationem exercet respectu alterius opinionis contrariae, ita quod ex reuelatis in sacra scriptura de divina voluntate, convenientius dicitur pars negativae, quam affirmativae: secundo, quod auctor loquitur de opere incarnationis ut sic & non ut redemptio, & liberatio, ut Scotus glossandas dicit auctoritates dicentes, quod sine peccato non fuisset incarnatio.

In responsione ad tertium, nota distinctionem de potentia naturali, & de potentia obedienciali hinc sumi, & quomodo distinguantur, quod naturalis infra ordinem naturalium sitit: obediencialis vero secundum ordinem a divina potentiam attenditur, illa semper impletur, ista quandoque impletur, & quandoque non impletur.

In responsione ad quartum eiusdem articulo 3. dubium occurrit, primo, circa illam propositionem, praedestinatio praesupponit praesentiam futurorum, quia falsa est. Nam praedestinatio Petri non praesupponit praesentiam Petri praedestinati, aut salvandi: sed e contra, praesentia Petri salvandi praesupponit praedestinatioe Petri, ut patet ex hoc, quod ideo scribit Deus Petrum salvandum, quia praedestinavit eum, & non ideo praedestinavit Petrum, quia praevideit Petrum salvandum, ut patet ex prima parte, q. 23. artic. 5. ubi determinatum est, quod praesentia meritorum non est causa praedestinatioe.

Dubium secundo occurrit, quia impertinens est solutioni argumenti de praedestinatioe Christi, quod supponatur praesentia

ria futurorum, quia sine praesupponatur sine non oportet ex voluntate divina reddere rationem, quare praedestinatus est per tale medium, vel sub tali ratione, ut in corpore huius articulo fit, & non ex parte intellectus praedistentis: praevio enim non est ratio futuri effectus, ut patet.

Et hoc modo satisfactio puri hominis est sufficiens. Et quia omne imperfectum praesupponit aliquid perfectum, a quo sustentetur, inde est, quod omnis puri hominis satisfactio efficaciam habet a satisfactioe Christi.

Ad tertium dicendum, quod Deus assumendo carnem, suam maiestatem non minuit, & per consequens non minuitur ratio retententiae ad ipsum, quae augetur per augmentum cognitionis ipsius. Ex hoc autem, quod nobis appropinquare voluit per carnis assumptionem, magis nos ad cognoscendum attraxit.

ARTICULVS III.

Utrum si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

gloria illi, quem vult esse proximum finem, quam Christi, quam aliter vult gloriam, & gratiam, quam praevideat illi opposita istorum habitum scilicet gratiae, & gloriae, ergo prius vult animae Christi gloriam quam praevideat Adam calurum. Tertio, redemptio sine gloria animae redimenda non est tantum bonum, quantum est gloria animae Christi, ergo non propter solam istam causam videtur Deus praedestinasse illam animam ad tantam gloriam. Quarto, quia non est verisimile tantum summum bonum in entibus esse tantum occasionatum, sed minus bonum. Quinto, non est verisimile Deum prius praedestinasse Adam ad tantum bonum, quam Christum, quod tamen sequeretur. Immo vltius sequeretur absurdum, quod Deus praedestinando Adam ad gloriam, prius praevideat ipsum calurum in peccatum, quam praedestinasset Christum ad gloriam, si praedestinatio illius animae tantum esset pro redemptione aliorum: quia redemptio non fuisset, nisi casus, & delictum praecessisset. Et hoc fit sextum Scoti argumentum. Ex quibus concludit Scotus quod prius natura, quam aliquid praevideatur circa peccatorem, sine de peccato, sine de pena. Deus elegit ad celestem curiam omnes, quos habere voluit, sine angelos, sine homines in certis, & determinatis gradibus, & nullus est praedestinatus tantum, quia alius praevius est calurum, ut sic nullum oportet gaudere de lapsu alterius. Et hoc pro septimo argumento.

Ad evidentiam horum sciendum est, quod haec propositio, praedestinatio supponit praesentiam futurorum, potest intelligi primo respectu omnium futurorum, & sic videtur non intelligibilis: nam praedestinatio Petri non praesupponit praesentiam futurae gloriae Petri, quod patet sic. Praesentia futuri praesupponit futurum sub ratione futuri, quod dicitur in 1. Post quod non est non potest scribi: gloria autem Petri est primo futura per praedestinatioem, ut patet, est igitur secundum naturam ordinem primo praedestinatio Petri ad gloriam, & ex hoc gloria Petri est futura, & sic praevideatur a Deo. Supponit ergo praesentia alicuius futuri praedestinatioe, ac per hoc praedestinatio non praesupponit praesentiam omnium futurorum. Secundo, potest intelligi de praedestinatioe quod ad constituta per praedestinatioe, & praesentia respectu aliorum futurorum, ita quod sensus est, praedestinatio, ut respicit praedestinata, praesupponit praesentiam futurorum non praedestinatorum, sed eorum, quae praesupponuntur, vel ordinantur per praedestinatioem. Et sic propositio est vera. Quam ut clarius intelligas distingue inter effectus praedestinatioe, quoniam quidam sunt non solum ordinati, sed constituti per praedestinatioem, ut gloria & gratia, & vniuersaliter finis, & media ut sic: quidam autem sunt solum ordinati contra praedestinatioem, ut anima illius hominis, qui est sanctus Petrus, & reliqua spectantia ad naturalem ordinem uniuersi: haec enim futuri ratione

Tertia S. Thomae. A 4 habent

3. dist. 1. q. 1. art. 3. et 4. di. 23. art. 2. q. 1. 2. Et sic 21. q. 23. art. 4. ad 3. & 1. Ti. 1. co. 11. fi.

Ad secundum dicitur, quod ordinat volens prius natura, hoc est causalitate finali, & prius natura, hoc est secundum non consequentiam: de possibili tamen vult finem, & propinquius finem non autem de facto, quia stat est illo ordine, quod simul de facto velit con-

Ad tertium etiam patet ex dictis, quod stat Deum nolle de facto maximum bonum, quod nisi connexion tali minori bono.

Et similiter ad quartum dicitur, quod non de decet diuinam sapientiam disposuisse tam excellens bonum se facturam, nisi nisi occasionaliter peccata sitam misericordiam ad id promouente.

Ad quintum negatur sequela: quoniam, ut Apostolus dicit, predestinatio alios conformes fieri imaginis filij sui. Christus est ergo primus predestinatus de facto.

Ad sextum dicitur, quod non est absurdum Deum prius prouidisse leporem curulum, & mola futura, & reliqua ad naturam ordinem spectantia, quam predestinasse Christum.

Ad septimum restat dicitur, quod cum dicitur: Nullus est predestinatus, quia alius prouidus est casus, propositio est vera, quia prouidus futuri casus Ade non est sufficiens causa predestinationis Christi: sed si supra prouisionem futuri casus Ade apponatur misericordia Dei volentis casum illum, ut finem computare, & per scriptum satisficere, iam habebitur, quod ideo Christus est predestinatus filius Dei: quia Deus vult satisficere pro casu humano. Nec ex hoc oportet gaudere de lapsu alterius, sed de misericordia Dei, qui alterius lapsum prouidum conuertit in alterius bonum.

Suaper questionis prime articulum quartum.

In articulo quarto eiusdem primae quaestio, in corpore tria sunt. Primum, manifestatur id, quod quaestio haec supponit. I. Christum

deesse omnia peccata mundi. Cuius enim haec quaestio sit comparatiua (san principalis pro originali, quam pro actualibus peccatis Deus incarnatus sit) presupponit positum certam. Pro utriusque peccatis incarnatus sit, & hoc est, quod primo in littera dicitur. Vbi nota, quod non est sermo de omnibus peccatis simpliciter, sed de omnibus peccatis hominum: qui non venit Christus pro peccatis angelorum, & hoc denotat littera, cum dicit, sed ad deletionem omnium peccatorum, quae postmodum sunt. Secundo, monstratur modus, quo Deus incarnatus deleuit omnia peccata, non secundum effectum, sed secundum sufficientiam remedij, ita quod duae ponuntur hic conclusiones. Prima negatiua, Non omnia peccata hominum delentur per Christum. Et ratio huius est defectus hominum. Probat auctoritate Domini. Secunda affirmatiua, Christus exhibuit, quod sufficiens fuit ad omnium peccatorum deletionem. Probat ex Apostolo. Vbi nota, quod quia actus actiuorum sunt in patiente disposito, & non in his, quae agentis actionem non fulcipiunt: ideo quantumcunque ignis sit sufficiens causa calefactionis alicuius, nisi ille proximus sit igni, non calefit, non ex defectu ignis, sed hominis, qui non accedit ad ignem. Attulit Christus medicinam sufficientissimam pro omnibus, & nisi iungatur Christo per fide, & obedientiam, in peccatis nostris remanemus non ex defectu remedij, sed ex defectu nostri, dum magis amamus tenebras sensibilibus bonorum, quam lucem intelligibilibus, diuinisque boni. Tercio, in littera respondet quaestio duabus conclusionibus, altera implicite, altera explicite. Prima, quae non explicatur, est, Quantum ad magnitudinem peccati intensiua, Christus principalis venit ad tollendum peccatum actuale, quam originale. Secunda, quae explicatur, est, Quantum ad magnitudinem extensiuam peccati, Christus principalis venit ad tollendum peccatum originale, quam actuale. Vtraque conclusio assumit unam, & eadem maiorem. Tanto principalis ad alicuius peccati delationem Christus venit, quanto illud peccatum maius est: sed subsumit diuersam minorem: nam pro prima subsumitur, peccatum actuale esse maius inten-

do creatura ordinetur in Deum, sicut in finem: hoc autem excedit limites perfectionis nature, ut creatura uniat in Deo in persona.

Ad tertium dicendum, quod duplex capacitas attendi potest in humana natura. Una quidem secundum ordinem potentiae naturalis, quae a Deo semper implet, qui dat vnicuique rei secundum suam capacitatem naturalem. Alia vero secundum ordinem diuinae potentiae, cui omnis creatura obedit ad nutum, & ad hoc pertinet ista capacitas. Non autem Deus omnem talem capacitatem nature implet, alioquin Deus non posset facere in creatura nisi quod facit, quod falsum est, ut in primo habitu est. Nihil autem prohibet ad aliquid maius humanam naturam productam esse post peccatum: Deus enim permittit mala fieri, ut inde aliquid melius eliciat. Vnde dicitur Roma. 4. Vbi abundauit delictum, superabundauit & gratia. Vnde & in benedictione cerei paschalis dicitur: O felix culpa, quae talem ac tantum meruit redemptorem.

Ad quartum dicendum, quod praedestinatio presupponit praescientiam futurorum: & ideo sic Deus praedestinatur salutem alicuius hominis per orationes aliorum implendam, ita etiam praedestinatur opus incarnationis in remedium humani peccati.

Ad quintum dicendum, quod nihil prohibet alicui reuelari effectum, cui non reuelatur causa: potuit igitur primo homini reuelari incarnationis mysterium, sine hoc, quod esset praescius sui casus. Non enim quicumque cognoscit effectum, cognoscit & causam.

ARTICVLVS IIII.

Utrum principalis Christi incarnatio facta fuerit ad tollendum peccatum originale, quam actuale.

Ad quartum sic proceditur. Vbi, quod Deus principalis incarnatus fuit in remedium actualem peccatorum, quam in remedium originale peccati. Quanto enim peccatum est grauius, tanto

quae explicatur, est. Quantum ad magnitudinem extensiuam peccati, Christus principalis venit ad tollendum peccatum originale, quam actuale. Vtraque conclusio assumit unam, & eadem maiorem. Tanto principalis ad alicuius peccati delationem Christus venit, quanto illud peccatum maius est: sed subsumit diuersam minorem: nam pro prima subsumitur, peccatum actuale esse maius inten-

Aug. ser. 9. de ver. Apo. Ho. in prin. 2. 10.

Art. 1. & ar. preced.

Trad. 2. in Ioan. circa An. 10m. 9.

Primo par. q. 105. art. 6.

D. 67.

3. dist. 1. q. 1. artic. 2. ad 6. Et opus. 10. art. 28. & o. pulc. 11. art. 23. Et opus. 33. art. 21.